

ŚLADAMI GLIWICKICH ŻYDÓW

spotkania dla młodzieży

ŻYCIE SPOŁECZNE I POLITYCZNE

Zrównanie Żydów w prawach w XIX wieku sprawiło, że chętnie angażowali się oni w życie naukowe, społeczne i polityczne. Motywacją była chęć szybkiego nadrobienia wielowiekowego wykluczenia. Mimo że stanowili zaledwie ułamek (w Gleiwitz ok. 2%) społeczeństwa, niemieccy Żydzi znaleźli się wśród elit inteligenckich.

Przedstawiamy sylwetki osób, które odegrały istotną rolę w życiu publicznym naszego miasta w XIX i XX wieku.

Arthur Kochmann

Dr Arthur Kochmann (1864–1943/44)

prawnik i wieloletni przewodniczący lokalnej gminy synagoidalnej. W czasie plebiscytu na Górnym Śląsku opowiadał się za pozostaniem Gliwic w granicach Niemiec. Kilkanaście lat później podjął działania przeciwko reżimowi nazistowskiemu – wspierał tzw. petycję Bernheima oraz starał się utrudniać deportacje Żydów do obozów koncentracyjnych. Jego zaangażowanie i troska o los gminy doprowadziły ostatecznie do wywiezienia go do obozu zagłady Auschwitz gdzie został zamordowany.

Arthur Kochmann

Dr Simon Freund (1823-1896)

zasłużony lekarz i działacz społeczno-polityczny. Od 1862 r. był deputowanym Landtagu, a od 1869 r. członkiem kuratorium Prowincjalnej Szkoły Przemysłowej. Przez 41 lat zasiadał w radzie miejskiej, z czego 31 lat jako jej przewodniczący. Pełnił funkcję Królewskiego Radcy Sanitarnego, nadzorował szpital miejski i kierował związkiem lekarzy. W 1892 r. otrzymał tytuł Honorowego Obywatela Gliwic.

Simon Freund grób

Franz Bernheim (1899 – 1990)

w wyniku antysemickich represji, w 1933 roku zwolniono go z pracy w gliwickim oddziale DeFaKa, nie pozostał jednak bierny. W Katowicach, wraz z prawnikami, opracował petycję do Ligi Narodów. Złożona 12 maja 1933 r. skarga wykazywała, że Niemcy złamały postanowienia Konwencji genewskiej z 1922 r. o ochronie mniejszości na Górnym Śląsku. Interwencja doprowadziła do czasowego przywrócenia praw Żydom w tym regionie, aż do 1937 r. Petycja Bernheima pozostaje jednym z nielicznych skutecznych aktów prawnych sprzeciwu wobec nazistowskiego reżimu.

See, neue Sturmflut der Großkampfschiffe, der Kreuzer, der Torpedoboote, der Minenschiffe zu wagen. Unfähigkeit kam über die Flotte – und Mitleid, Minderwertigkeitsgefühl, Trägheit auch über manche blauen Jungens, die sich nur einmal hatten heißes bemühen dürfen. Das ist der Grund ge-

erfolgter Abblüfung richtete Reichspräsident von Hindenburg an Kapitänleutnant von Studnik, den Führer der Ehrenwache und die Matrosen herzlichste Begrüßungsworte. Auch der Reichsmarschal hatte von einem Seitenfenster aus dem feierlichen Akt zugehört, ohne jedoch von den Zuschauern bemerkt zu werden.

Fall Bernheim vor dem Völkerbundsrat

Große Aussprache über die „Lage der jüdischen Minderheit in Oberschlesien“

Deutschland lehnt den Bericht ab

zu. Genf, 31. Mai. Der Völkerbundsrat trat am Dienstag unter dem Vorsitz des italienischen Vertreters zusammen, der an Stelle des eigentlichen Ratpräsidenten, des Vertreters von Mexiko, den Vorsitz im Rat übernommen hatte. An der Sitzung nahmen Paul Boncour, Eden und als Vertreter der Reichsregierung Gesandter von Keller teil.

Der Berichterstatter, der Vertreter Frankreichs, erstattete dem Völkerbundsrat sodann Bericht über

dem Wege des isolierten Verfahrens prüfen zu lassen und gleichzeitig die deutsche Regierung zu ersuchen, eine Prüfung des Falles Bernheim vorzunehmen.

Gesandter von Keller erklärte sodann, er bedauere, den Bericht nicht annehmen zu können.

Aus der Beschwerde Bernheims geht klar hervor, daß der Beschwerdeführer mit Oberschlesien durch keinerlei Bande, weder des Ursprungs noch des Blutes, verbunden sei. Bernheim sei erst seit

Spółeczność żydowska w Gliwicach odegrała ważną rolę w życiu społecznym i politycznym miasta – od lokalnych działań samorządowych, przez zaangażowanie w walkę o prawa obywatelskie, po odważne wystąpienia na forum międzynarodowym.

PATRONAT
PREZYDENT MIASTA GLIWICE
KATARZYNY KUCZYŃSKIEJ-BUDKI

MIEJSKA
BIBLIOTEKA
PUBLICZNA
W GLIWICACH

GLIWICE
Przyszłość jest tu

Forum
Dialogu.